

Практична робота № 6

Тема: Визначення міцності рудних та штучних ціликів

Мета роботи: Надбання умінь розрахунку прогнозних даних з визначення раціональних параметрів камерних систем розробки із закладенням виробленого простору.

Поставлена мета досягається послідовним вирішенням **наступних задач:**

1. Визначити параметри склепіння нестійкої рівноваги над покладом, що відпрацьовується [10, с. 160].
2. Визначити напружений стан масиву руди, порід і закладки.
3. Визначити гранично-припустимі напруги, що діють у ціликах.

Хід роботи:

1. Еквівалентна довжина склепіння нестійкої рівноваги:

$$L = m + (h_n + h_3) \cdot \left(\operatorname{ctg} \frac{90^\circ + j_1}{2} + \operatorname{ctg} \frac{90^\circ + j_2}{2} \right), \quad (6.1)$$

де m – потужність рудного покладу, м; приймається з ПР №2;

h_n – висота панелі, що відпрацьовується м; визначена у ПР № 3;

$h_3 = 0,8 \dots 1,2 h_n$ – висота цілика (панелі), м;

φ_1 і φ_2 – кути зрушення порід у висячому та лежачому боках рудного покладу, град; приймаються з табл. 6.1.

2. Еквівалентна напруга в рудному цілику складає:

$$s_p = \left(\frac{2 \cdot B \cdot g_3 \cdot h_{np}}{B - \epsilon} + 0,5 \cdot g_p \cdot h_n \right) \cdot 10^{-3}, \quad (6.2)$$

де B – ширина цілика (панелі), що відпрацьовується, м (див. ПР № 3);

γ_3 – питома вага закладки, кН/м³ (з табл. 6.1). Для переведення т/м³ у Н/м³ треба вихідне табличне значення помножити на прискорення вільного падіння $g = 9,81$ м/с², що відповідає стандартам СІ;

h_{np} – приведена висота навантаження на цілик:

$$h_{np} = \frac{g_n \cdot h_{об} + g_3 \cdot h_3}{g_3}, \quad (6.3)$$

де γ_n – питома вага масиву порід, Н/м³; приймається з табл. 6.1.

Для переведення т/м³ у Н/м³ треба вихідне табличне значення помножити на прискорення вільного падіння $g = 9,81$ м/с², що відповідає стандартам СІ;

$h_{об}$ – висота склепіння нестійкої рівноваги з урахуванням гірського тиску на контурі покладу, м:

$$h_{об} = h \cdot \left(1 - \frac{1,1 \cdot P}{g_n \cdot H} \right), \quad (6.4)$$

де h – висота склепіння нестійкої рівноваги, яке розширюється над рудним покладом, м:

$$h = 0,25 \cdot L, \quad (6.5)$$

P – тиск на контурі з боку закладеного масиву, МПа:

$$P = 0,5 \cdot \sigma_{cm}, \quad (6.6)$$

де σ_{cm} – межа порід на одноосовий стиск, тобто коефіцієнт міцності помножений на 10 (табл. 3.1. міцність руди f , МПа);

H – глибина проведення гірничих робіт, м; приймається з табл. 6.1;

$b = 3,0$ – ширина бурової виробки, м;

γ_p – питома вага руди, кН/м^3 з табл. 6.1. Для переведення т/м^3 у Н/м^3 потрібно вихідне табличне значення помножити на прискорення вільного падіння $g = 9,81 \text{ м/с}^2$, що відповідає стандартам СІ;

h_n – висота панелі, що відпрацьовується, м; (ПР № 3).

3. Напруга, що діє в масиві штучного цілика, МПа:

$$\sigma_3 = (g_3 \cdot h_{np} + 0,5 \cdot g_3 \cdot h_n) \cdot 10^{-3}. \quad (6.7)$$

4. Гранично-припустима напруга для рудного і штучного ціликів:

$$\sigma_R = 0,15 \cdot \sigma_{cm} \cdot K_{cn}, \quad (6.8)$$

де $K_{cn} = 0,33$ – коефіцієнт структурного послаблення масиву.

5. Запас міцності, який закладений у цілик:

$$n = \frac{\sigma_R}{\sigma_3}. \quad (6.9)$$

Рациональний запас міцності, що закладається в рудний або штучний цілики, має перевищувати 3 рази [2, 1].

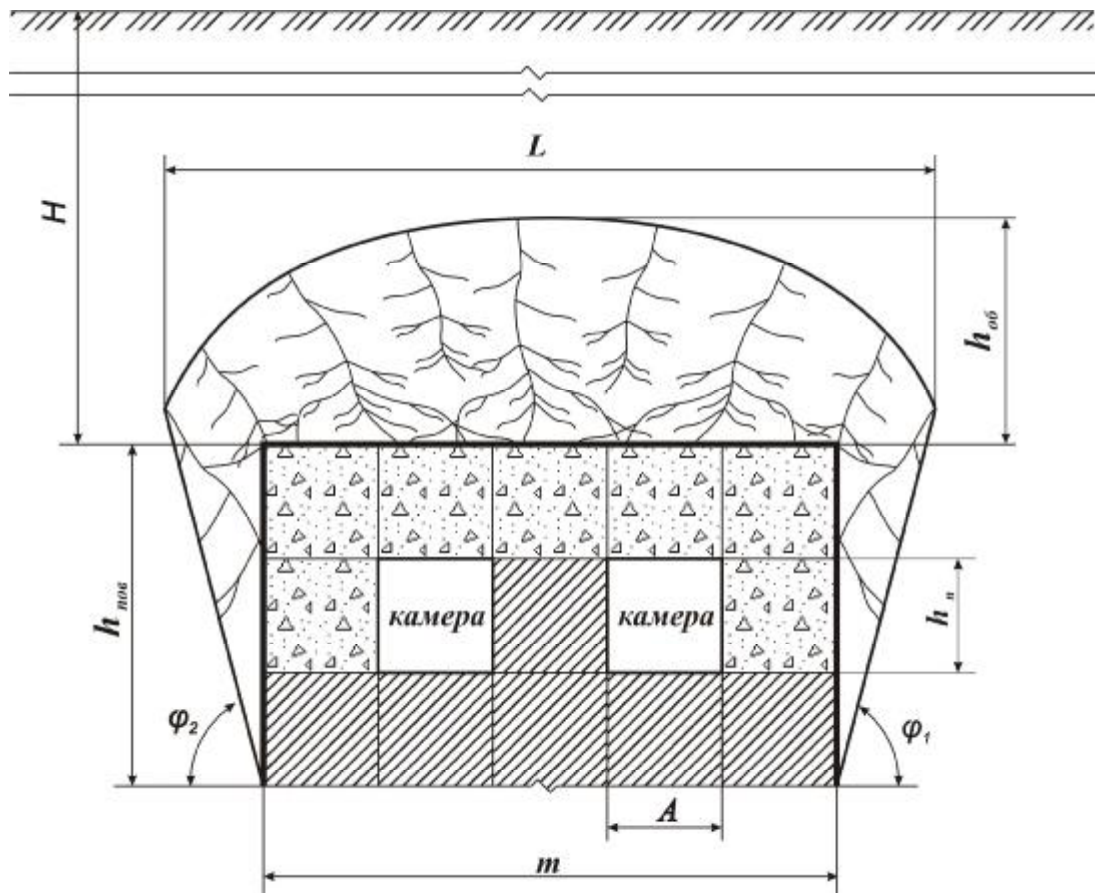

Рис. 6.1. Розрахункова схема для рудних та штучних ціликів

Приклад рішення

1. Визначимо еквівалентну довжину склепіння нестійкої рівноваги за формулою (6.1):

$$\begin{aligned} L &= m + (h_n + h_3) \cdot \left(\operatorname{ctg} \frac{90^\circ + j_1}{2} + \operatorname{ctg} \frac{90^\circ + j_2}{2} \right) = \\ &= 40 + (27 + 27) \cdot \left(\operatorname{ctg} \frac{90^\circ + 50^\circ}{2} + \operatorname{ctg} \frac{90^\circ + 50^\circ}{2} \right) = 79,3 \text{ м.} \end{aligned}$$

2. Далі знайдемо висоту склепіння нестійкої рівноваги $h_{об}$ з урахуванням гірського тиску на контурі покладу за формулою (6.4):

$$h_{об} = h \cdot \left(1 - \frac{1,1 \cdot P}{g_n \cdot g \cdot H} \right) = 19,8 \cdot \left(1 - \frac{1,1 \cdot 5000000}{2000 \cdot 9,81 \cdot 500} \right) = 8,7 \text{ м,}$$

де h – висота склепіння нестійкої рівноваги, яке розширюється над рудним покладом і визначається за формулою (6.5):

$$h = 0,25 \cdot L = 0,25 \cdot 79,3 = 19,8 \text{ м,}$$

де P – тиск на контурі з боку закладеного масиву за формулою (6.6):

$$P = 0,5 \cdot \sigma_{cm} = 0,5 \cdot 10 = 5 \text{ МПа.}$$

Далі знаходимо еквівалентну напругу в рудному цілику за формулою (6.2), але для її розрахунку потрібно знайти приведену висоту навантаження на цілик h_{np} за формулою (6.3):

$$\begin{aligned} h_{np} &= \frac{g_n \cdot h_{об} + g_3 \cdot h_3}{g_3} = \frac{2 \cdot 8,7 + 2 \cdot 27}{2} = 35,7 \text{ м,} \\ s_p &= \left(\frac{2 \cdot B \cdot g_3 \cdot h_{np}}{B - \epsilon} + 0,5 \cdot g_p \cdot h_n \right) \cdot 10^{-3} = \left(\frac{2 \cdot 30 \cdot 2 \cdot 35,7}{30 - 3} + 0,5 \cdot 3 \cdot 27 \right) \cdot 0,001 = 0,2 \text{ МПа.} \end{aligned}$$

3. Визначимо за формулою (6.7) напругу, що діє в масиві штучного цілика:

$$s_3 = (g_3 \cdot h_{np} + 0,5 \cdot g_3 \cdot h_n) \cdot 10^{-3} = (2 \cdot 35,7 + 0,5 \cdot 2 \cdot 27) \cdot 0,001 = 0,098 \text{ МПа.}$$

4. Гранично-припустима напруга для рудного і штучного ціликів за формулою (6.8):

$$s_R = 0,15 \cdot s_{сж} \cdot K_{co} = 0,15 \cdot 10 \cdot 0,33 = 0,495 \text{ МПа.}$$

5. Отримаємо за формулою (6.9) запаси міцності, які закладені у рудний та штучний цілики:

$$n_p = \frac{s_R}{s_p} = \frac{0,495}{0,2} = 2,48 \approx 2 \text{ рази, } n_3 = \frac{s_R}{s_3} = \frac{0,495}{0,098} = 5,06 \approx 5 \text{ разів.}$$

Раціональний запас міцності, що закладається в рудний або штучний цілики, має бути більше 3 разів. У разі невиконання цієї умови змінюють геометричні розміри ціликів та виконують повторні розрахунки.

Таблиця 6.1

Вихідні дані
для визначення одиночних ціликів на міцність

№ варіанта	Кут зрушення		Об'ємна маса			Глибина ведення гірничих робіт, H , м
	порід висячого боку покладу, φ_1 , градус	порід лежачого боку покладу, φ_2 , градус	руди, γ_p , т/м ³	порід, γ_n , т/м ³	Закладки, γ_z , т/м ³	
1	2	3	4	5	6	7
0	50	50	3	2	2	500
1	54	55	3,0	2,0	2,1	520
2	51	51	3,2	2,2	2,1	550
3	52	52	3,4	2,4	2,2	600
4	53	53	3,6	2,6	2,3	650
5	54	54	3,8	2,8	2,4	700
6	55	55	4,0	3,0	2,5	750
7	56	56	3,0	2,0	2,0	800
8	57	57	3,2	2,2	2,1	850
9	58	58	3,4	2,4	2,2	900
10	59	59	3,6	2,6	2,3	950
11	60	60	3,8	2,8	2,4	1000
12	61	61	4,0	3,0	2,5	950
13	62	62	3,0	2,0	2,0	900
14	63	63	3,2	2,2	2,1	850
15	64	64	3,4	2,4	2,2	800
16	65	65	3,6	2,6	2,3	750
17	66	66	3,8	2,8	2,4	700
18	67	67	4,0	3,0	2,5	650
19	68	68	3,0	2,0	2,0	600
20	69	69	3,2	2,2	2,1	550
21	70	70	3,4	2,4	2,2	500
22	71	71	3,6	2,6	2,3	550
23	72	72	3,8	2,8	2,4	600
24	73	73	4,0	3,0	2,5	650
25	74	74	3,0	2,0	2,0	700
26	75	75	3,2	2,2	2,1	750
27	76	76	3,4	2,4	2,2	800
28	77	77	3,6	2,6	2,3	850
29	78	78	3,8	2,8	2,4	900
30	79	79	4,0	3,0	2,5	950